

Spółeczny Komitet Rekonstrukcji Wrocławskiej Linii Południkowej

koordynator: Maciej Lose

FORUM Architektki

ul. Prusa 9/318, 50-319, Wrocław

T/ F 713281471

maciek@forum-architektki.pl

Wrocław, 11 kwietnia 2013

Jego Magnificencja

Profesor dr hab. Marek Bojarski

Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego

Profesor dr hab. Jan Harasimowicz

Dyrektor Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego

Doktor Łukasz Krzywka

Pełnomocnik Rektora ds. Konserwacji Zabytków

Szanowni Panowie,

w Wieży Matematycznej gmachu głównego Uniwersytetu Wrocławskiego znajduje się monumentalny, historyczny instrument naukowy – jedyna w Polsce linia południkowa.

Najsłynniejsze zabytkowe instrumenty astronomiczne tego typu znajdują się w: bazylice Santa Maria we Florencji, bazylice San Petronio w Bolonii, Obserwatorium Paryskim i w kościele Matki Bożej Anielskiej i Męczenników w Rzymie. W naszym regionie Europy podobne linie znajdują się jedynie w praskim Klementinum i w węgierskim Egerze.

Nasza linia południkowa jest więc świadectwem ścisłych więzi naukowych i kulturowych Wrocławia z Europą Zachodnią i Centralną, gdzie instrumenty tego typu powstawały od schyłku XV wieku i były wykorzystywane nie tylko do wyznaczania najbardziej podstawowych danych astronomicznych (takich jak momentów południa prawdziwego, równonocy i przesień, pomiarów kąta nachylenia ekliptyki i innych) – ale zawsze służyły także do demonstrowania ścisłych powiązań badań naukowych z różnymi aspektami życia społecznego oraz do popularyzacji nauki.

Wrocławska linia południkowa – cenny, a jednocześnie w znacznym stopniu niedoceniony zabytek naukowy – jest niestety niesprawną i niekompletną. W południowej elewacji Wieży brak otworu, przez który wpada wiązka światła słonecznego (tzw. gnomonu otworkowego); po północnej stronie linii brakuje pamiątkowej tablicy, tradycyjnie wieńczącej podobne instrumenty – w oryginale honorującej autorów linii, ówczesne władze uniwersyteckie i państwowe. Ponadto w część przestrzeni ponad linią południkową wchodzi wspornik podpierający schody na taras Wieży – blokując promień światła w okresie zimowym.

My, niżej podpisani sygnatariusze niniejszego listu, jesteśmy przekonani, iż odrestaurowana linia południkowa w Wieży Matematycznej Uniwersytetu Wrocławskiego byłaby unikatowym narzędziem edukacyjnym i promocyjnym Uniwersytetu. Namacalnym świadectwem jego 300-letniej historii i ścisłych związków z nauką i kulturą europejską oraz światową.

W celu realizacji idei odbudowy i ponownego uruchomienia linii południkowej Uniwersytetu Wrocławskiego pragnęlibyśmy utworzyć roboczy społeczny Komitet, który z łaskawym przyzwoleniem Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego i w ścisłej współpracy z Władzami Uniwersytetu podjąłby niezbędne działania organizacyjne, projektowe i wykonawcze. W skład Komitetu weszliby architekci, specjaliści w zakresie konserwacji zabytków, astronomowie, popularyzatorzy nauki oraz przede wszystkim miłośnicy Wrocławia.

Oczywiście rozumiemy ograniczenia nakładane na proponowane przedsięwzięcie przez aspekty prawne, organizacyjne, finansowe, konserwatorskie i techniczne. Dlatego proponujemy wykonanie wszelkich prac studialno-projektowych nieodpłatnie, a po ich wykonaniu i akceptacji przez Władze Uniwersytetu – podjęcie działań na rzecz uzyskania zewnętrznego finansowania Projektu. Liczymy, iż korzystając z szerokiego wsparcia społecznego i eksperckiego – uda nam się wypracować satysfakcjonujące od strony naukowej, technicznej i konserwatorskiej rozwiązanie, które mieć będą szansę na realizację – być może nawet do roku 2016, jako dzieło miłośników Wrocławia i astronomii, wpisujące się w program Europejskiej Stolicy Kultury.

W związku z trudną specyfiką konserwatorką przedsięwzięcia proponujemy następującą kolejność działań:

1. Opracowanie koncepcji architektoniczno-technicznej rekonstrukcji linii południkowej w oparciu o kwerendę źródłową, inwentaryzację, analizę projektów przebudowy Wieży, analizę elewacji i wariantów otworu, analizę innych XVIII w. linii południkowych.
2. Udostępnienie koncepcji wszystkim zainteresowanym stronom celem analizy proponowanych rozwiązań.
3. Uzyskanie akceptacji Władz Uniwersytetu Wrocławskiego takiej wstępnej koncepcji rekonstrukcji linii południkowej.
4. Seminarium z udziałem specjalistów, w tym konserwatorów zabytków, dyskusja nad koncepcją, ustalenie wiążących rozwiązań.
5. Wprowadzenie zmian do koncepcji, opracowanie projektu formalno-prawnego.
6. Uzyskanie akceptacji Władz Uniwersytetu Wrocławskiego ostatecznej koncepcji rekonstrukcji linii południkowej.
7. Podjęcie starań w celu uzyskania zewnętrznego finansowania.
8. Realizacja projektu.

Ponadto, jako uzupełnienie walorów Wieży Matematycznej proponujemy zamontowanie na dwu nieużytkowanych postumentach na tarasie Wieży dwóch edukacyjnych zegarów słonecznych.

W związku z powyższym zwracamy się z prośbą do Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, do Władz Uniwersytetu, do Pana Dyrektora Muzeum Uniwersyteckiego i do Pana Pełnomocnika Rektora ds. Konserwacji Zabytków o poparcie naszej inicjatywy oraz o zgodę na przeprowadzenie przez nas prac inwentaryzacyjno-studialnych, będących podstawą dla przygotowania koncepcji rekonstrukcji.

Pozostajemy z wyrazami szacunku,

Przemysław Filar, *prezes Towarzystwa Upiększania Miasta Wrocławia*

Wojciech Prastowski, *Towarzystwo Upiększania Miasta Wrocławia*

Piotr Popów, *prezes Stowarzyszenia Wratislaviae Amici*

Maciej Mituła, *wiceprezes Stowarzyszenia Wratislaviae Amici*

Dariusz Oczi, *portal Gnomonika, www.gnomonika.pl, British Sundial Society*

Radosław Pior, *Planetarium Astro Arena, www.astroarena.pl*

Tomasz Lewicki, *Planetarium Bajkonur, www.przenosneplanetarium.pl*

Małgorzata Mikołajczyk, *Kierownik Pracowni Dydaktyki Matematyki, Uniwersytet Wrocławski*

dr Urszula Bąk-Stęślicka, *Wydział Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Wrocławskiego*

dr Marek Stęślicki, *Polska Akademia Nauk, Wrocław*

dr Bartosz Dąbrowski, *Instytut Astronomii Czeskiej Akademii Nauk*

dr Frank King, *prezes British Sundial Society a/f Royal Astronomical Society, University of Cambridge*

dr John Davis, *British Sundial Society a/f Royal Astronomical Society*

prof. Kazimiera Wilk, *Wydział Chemiczny Politechniki Wrocławskiej, Dolnośląski Festiwal Nauki*

prof. Paweł Rudawy, *Wydział Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Wrocławskiego*

prof. Jarosław Włodarczyk, *Instytut Historii Nauki PAN w Warszawie, wiceprzewodniczący Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN,*

Guido Dresti, Stefano Barbolini, Giovanni Garofalo, Rosario Mosello, *autorzy konserwacji florenckich linii południkowych: La Specola, Palazzo Pitti, Certosa di Firenze, Santa Maria Novella*

dr Stanisław Lose, *FORUM Architekci*

Michał Goncerzewicz, *FORUM Architekci*

Maciej Lose,

koordynator, FORUM Architekci, British Sundial Society

PS. Charles Dickens tak opisał swe doświadczenie przejścia obrazu tarczy Słońca przez linię południkową w kościele San Petronio w Bolonii w 1844 roku: „(...) Fascynująca jest myśl, iż każdego dnia – w tym miejscu pograżonym w ciszy, dziś prawie umarłym i zapomnianym – mały otwór pozwala światłu wtargnąć w ciemność, dotknąć Słońcu miedzianej wstęgi osadzonej ludzką ręką przed trzema wiekami (...)”

Załączniki:

Jarosław Włodarczyk: *Jedyna taka linia*, Wiedza i Życie 04/2009, Prószyński i S-ka, Warszawa 2009,

List poparcia: *British Sundial Society a/f Royal Astronomical Society*